

ТОНТЮЛАДУЗ

Ўзбекистон болалари ва ўсмирларининг газетаси

Газета 1929 йил 1 августдан чиқа бошлаган

№ 4 (66233)
2000 йил 27 январь.

Сотувда эркин нархда

ПАРЛАМЕНТ ЎЗ ИШИНИ БАЖАРДИМИ?

Давлат президенти лавозимига қайта сайланган Ислоҳ Каримов чиндан ҳам ўз отамиздек бўлиб қолди. Озод ва обод ватан, эркин ва фаровон хаёт асосий мақсадимиздир, деб такрорлайдиган юртбошимиз депутатлар йиғилишида «Парламент ўз ишини бажардимми?», деб сўради.

Телевизорни ҳаяжон билан кўриб ўтирган Лоҳила бувим «албатта бажардилар», дедилар. Кулиб юбордим.

- Бувижон, Каримов бобом сиз билан гаплашяптиларми?

- Ҳаммамиз билан гаплашяпти бобонг. Ҳаммамизнинг ғамимизни септи.

Мен яна кулиб юбордим. Чунки

бувижоним кўзида севинчданми, ҳаяжонданми ёш йилтиллай бошлаганди. Бобом вафотидан кейин ёш бола бўлиб қолган бувижоним қувонсалар ҳам, хафа бўлсалар ҳам кўзларига тез-тез ёш олишни одат қилгандилар. Кулгум уларга таъсир қилди.

-Нега куласан? Ахир кўраёпсанку, турмушимиз кундан кунга яхши бўлиб бораёпти. Тунларимиз чароғон, тоза сув, газ, электр, ҳаммаси кўнгилдагидек. Оғиримизни енгил қилишга шай бўлиб турибди. Менга эшикдан нафақа пули бир кун ҳам ҳаялламай келиб туради. Бу йил нафақам яна ошди. Нафақа олувчиларнинг имтиёзларини айтмай-

санми? Егани ош, кийгани кийимим тайин. Орзу ҳавасларимизни қондираяпмиз. Насиб қилса, баҳорда Олимжон амакиннинг қизалоқларига катта қилиб қишлоқда бешик тўйи қиламиз.

Гулалас опанг олий маълумотли бўламан девди, бўлди ҳам. Чунки ўқишга кириш аввалгидек таниш-билишчилик, катта маблағ эвазига эмас, балки ҳалол билим орқасидан эканлиги шу набирагинанинг талаба бўлишида намоён бўлди. Бу йил Зиёда опанг ҳам ўқишга қираман, деяпти. Яхши ўқиган бўлса ниятига етади.

Парламент нега бажармас экан

ўз ишини? Аъло даражада бажарди. Йилдан йилга турмушимиз яхшиланиб бораётгани бунинг исботида ахир.

Шу кун бувижоним Каримов бобомнинг нутқларидан илҳомланиб кўп гапирдилар. Мен ҳам бувижонимни хурсанд қилаётган ҳаётимиз, тинчлигимиз, фаровонлигимиздан фахрланиб кетдим. Бизга гўзал турмуш ваъда қилиб, ҳалол ўқишга, қадриятларимизни асраб-авайлашга имкон берган ҳукуратимиз, ўз раҳбарларимизга миннатдорчилигимни билдиргим келди.

Бруслан АБДУНАЗАРОВ,
Наманган вилояти, Поп туманидаги 57-мактаб ўқувчиси.

ЎЗ АРАВАННИ ЎЗИНГ ТОРТ

Биз аввал Денов туманидаги 19-мактабда ўқир эдик. 4 йилдан буён эса 72-мактабда ўқияпмиз. Сабаби, янги мактаб қурилганидан сўнг мактаб жамоасини иккига бўлди-да: «Ўз араванни ўзинг торт» деб ажратиб юборишди. Ачинарлиси шундаки, 4 йилдан буён аравамизни жойдан силжита олмаяпмиз...

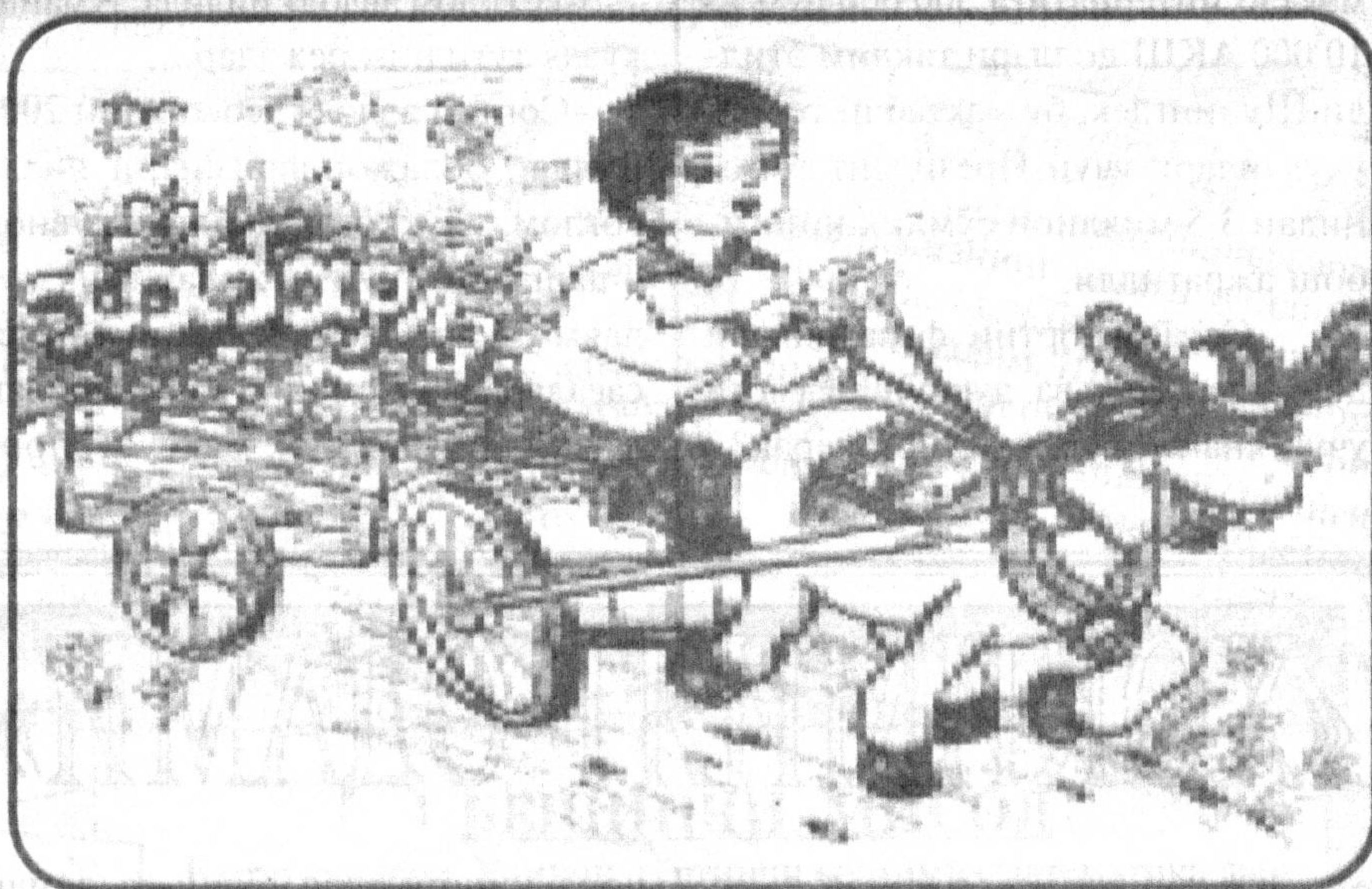
Ишонмаяпсизми? Унда эшитинг!

Мақтабимиз қишда совуқ, ёзда иссиқ. Ҳовлимиздаги дарахтлар сувсизликдан ўсмаётганлиги сабабли сояси йўқ. Совуқда эса қоровуллар мактаб печини ёққунча музлаб қоладилар...

Қишда спорт залимиз йўқлиги учун жисмоний тарбия дарси ўтирмайди. Бундан ташқари бирорта байрам ёки анжуман ўтказилаётган пайтда шаррос ёмғир ёғиб берса борми?!

Кўпгина мактабдошларим мактаб ошхонаси ишламаётганлиги боис ошқозон оғриғига дучор бўлишган. Сизга ҳозирча ҳасратимни хабар қиляпман. Ўзгариш бўлса яна албатта фақат сизга хабар қиламан.

Мавжуда Жўраева.

ДИОДАТ ГРИПП

Gripp ko'pincha hayotda ko'rmagan va bilmagan odamlarimizdan yuqishi mumkin. Masalan, eshik tutqichi avtobus ushlagichi, telefon-avtomat go'shagidan. Xasta odam bilan ko'rishganingizda ham yuqadi. Masalan, siz bemorga qo'l berdingiz, biroz vaqt o'tgach, burningizni yoki ko'zingizni ishqalaysiz. Mikrob teringizdan vujudingizga kirib boradi.

* Eng yaxshi dori bu tovuq sho'rva. Agarda unga sarimsoq piyoz, qalampir qo'shsangiz, tezroq tuzalib ketasiz. Sal tuzalishingiz bilan toza tish cho'tkasi sotib oling. Chunki eskisida hanuz yashab turgan kasallik tarqatuvchi viruslar yana qora ishini qilishi mumkin.

* Shamollashning yashirin davri 12 soatdan 5 kungacha davom etadi. Xastalikning o'zi 7-10 kungacha cho'zilishi mumkin. Ayniqsa, bemor dastlabki 5 kunda juda ko'p aksiradi. Bemor aksirganda xastalik tarqatuvchi viruslar 10 metrgacha bo'lgan masofagacha boradi. Shuning uchun aksirganda og'zingizga ro'molcha tuting.

* Gripdda sut juda foydali bo'ladi. Ammo u burun suyuqliklarini ko'payishiga olib keladi. Burnim bitib qolmasin desangiz, o'zingizga xulosa chiqarib olavering.

ОЛИМПИАДА - 2000 СИФФИМИЗ ФАХРИ

Синфимизда бир қиз бор. Узун сочли, қора кўзли, куйди-пишди. Мактаб деганда ҳамма нарсани, ҳатто уйини ҳам унутади. Биз у билан фахрланамиз. Азиза «Ёш адабиётчи»ларнинг туман ва шаҳар олимпиадасида 1-ўринни олди.

Келгусида журналист бўлишни орзу қилган Азизага омадлар тилайман ва сен «Синфимиз фахрисан, яғонасан» дегим келади.

Нилуфар НУРИМОВА,
10-синф ўқувчиси.

БОЛАЛАР СЕВИНЧУ

Кўчарсой маҳалласи 2-бўлим марказида жойлашган Ҳамид Олимжон номли 21-ўрта мактабнинг жўрофия ўқитувчиси Ҳанифа опа Хўжаёрова болалар юрагидан чуқур жой олган. Устоз 33 йилдиким уларга билим бериб келмоқда. Дарсни зўр қизиқиш билан ўқийдиган ўқувчилар жўрофия дарсини интизорлик билан кутишади. Даре бошланди дегунча опа болалар қуршовида қолиб кетади. Уларнинг саволига Ҳанифа опанинг жавоблари тўғри ва қизиқдир. Болаларнинг севинчи шундан.

Мунаввар Амиркулова,
11- «Б» синф ўқувчиси
Тошкентдаги 274 мактаб.

-Комилжон ака, аввало Ўзбекистон Республикаси Олий мажлисига депутат бўлганингиз билан кутлаймиз.

-Раҳмат. Болалар газетасидан келиб, мени жуда хаяжонлантирдигиз. Чунки мен бугунги кун фарзандларига ҳавас қиламан. Хориж тилларида бемалол сўзлаётган, мактаб, ҳаттоки боғча тарбияланувчиларига боқиб, ўзбекнинг келажиги ростдан-да буюклигига ким ишонмайди дейсиз? Кўкрагига олтин, кумуш нишонлар тақиб, Ўзбекистон тайёрагоҳларидан фахр-ла кўл силкиб тушаётган ёшларимизга қарата: «Сени тарбиялаган ота-онангга минг раҳмат» -дегим келади, юртимиз азалдан болажон, болапарвар халқ. Президентимиз томонидан янги 2000 йилни- «Соғлом авлод» йили деб эълон қилиниши болага, соғлом юрт фарзандларига бўлган эътиборни янада оширди.

Туманда «Соғлом авлод» йили дастури қандай режалар асосида иш бошлади?

-Президентимиз томонидан 2000 йилнинг боши- «Меҳр-муруват» хайрия ўн кунлиги эълон қилинди. Бу эса болажонларимизга бўлган яна бир катта меҳрибонликдан далолат. Чинданам, «Хайрия» ўн кунлигида туманимизга қарашли 24-Меҳрибонлик уйи, 100-сонли полимиелит касалига чалинган болалар мактаб интернати, бундан ташқари яна 4та мурувват уйи тарбияланувчиларига ёрдам кўрсатилди. «Шоштранс», «Узэлектрасбосавдо», «Маданий моллар», «Ташқи савдо» ҳиссадорлик жамиятлари, РОТБУЗБЕК бирлашув, Тошкент Давлат Техника Университети, Тошкент Давлат Универ-

БОЛАЛАРГА ҲАВАС ҚИЛАМАН

Комилжон Жўраевич Тошпўлатов -Собир Раҳимов тумани ҳокими, Ўзбекистон Республикаси Олий мажлиси депутати. 1944 йилда Тошкент шаҳрида ишчи оиласида туғилган. Тошкент темир йўл транспорти институтини муҳандис-қурувчи ихтисослиги бўйича тамомлаган. 1994йилдан Собир Раҳимов туман ҳокими лавозимида ишлаб келмоқда. Ҳоким ташаббуси билан туманда ёш авлодни соғлом, кучли, маданиятли қилиб вояга етказишга катта эътибор қаратилган. Жумладан, туманда футбол, теннис клублари ташкил қилинган. 5та мактаб тўлиқ таъмирланиб, 3та замонавий сув спортга ихтисослашган спорт мактаблари, шарқ тиллари академик лицейи, битта янги мактаб, 2та янги шифохона қурилган. Келажакимиз гултожиси бўлган болаларнинг, уларнинг порлоқ эртаси учун қайғурувчи раҳбар Комилжон Тошпўлатов билан «Соғлом авлод» йилидаги орзу-ниятлари ҳақида сўхбатлашдик.

ситети раҳбариятлари томонидан «Хайрия ўн кунлиги»да 6 миллион сўмдан ортиқ хайрия жиҳоз ва соғалар болаларга туҳфа этилди.

-Хомийлар ёрдамидан хурсандимиз. Сиз раҳбарлик қилаётган тумандаги турли жамғармаларнинг ногирон ҳамда м Меҳрибонлик уйи болаларига ёрдами қандай бўлмоқда?

-Тумандаги «Наврўз», «Камолот», «Соғлом авлод», «Қизил ярим Ой» ва бошқа жамғармалари тумандаги 24-Меҳрибонлик уйи ва мактаб интернатларига моддий ёрдам кўрсатиб келинапти. Жумладан, тумандаги 100-сонли полимиелит касаллигига чалинган болалар мактаб интернатига 500.000 сўм ва 10.000 АҚШ доллари тақдим этилди. Шунингдек, бу мактаб интернат ўқувчилари учун Президент томонидан 3,5 миллион сўмлик кийим-бош ажратилди.

-Соғлом юртни фарзандлари доимо соғлом ва дуркун бўлмоғи учун яна нималар қилмоқ керак?

-Аввало маҳалла, мактаб, ота-оналар ва кенг аҳоли ўртасида Соғлом турмуш тарзи мавзусида йиғилишлар ўтказиш, бу йиғилишларга эса турли соҳа вакилларини шифокор, олим, рассом, санъаткор ва албатта спортчиларни ҳам жалб қилиш керак деб ўйлайман. Болаларда спорт билан шуғулланишга қизиқиш, ҳавас уйғотиш ва спорт билан шуғулланишлари учун шароит яратиб бериш керак. Болалар ўртасида китоб ўқиш, китобга муҳаббат уйғотиш, маънавий ишларни ривожлантириш, миллий урф-одатларимизга ҳурмат уйғотиш учун турли гадбирлар ўтказиш керак.

-«Соғлом авлод» йилида туманда кўзда тутилган режалар...

-«Соғлом авлод» деб аталган 2000 йилда болажонларимизни янада соғлом, зукко ва ақлли, қувноқ яшашлари учун режаларимиз жудаям улкан. Масалан, таълим муассасаларида жисмоний тарбия билан шуғулланиш учун махсус спорт

зали, майдончалар ва улардаги жиҳозларни кўпайтириш мақсадларимиз бор. Турли йўналишдаги спорт мусобақаларни уюштириш ва туман ҳокими Кубогини жорий қилишни мўлжаллаганмиз. Яна бир эзгу ниятимиз-тумандаги иқтидорли болаларни стипендия билан таъминлаб, уларни янада билимга бўлган иштиқларини ошириш режамиз бор.

-«Соғлом авлод» йилида болажонларга тилакларингиз...

-«Соғлом авлод» йилига катталар қатори болажонлар ҳам аъло ўқишлари, одобли бўлишлари, спорт билан шуғулланишлари билан ўз ҳиссаларини кўшишлари керак. «Соғлом авлод» йилида мен болажонларга Алпомишдек паҳлавон, Амир Темурдек довурак, Бериунийдек билимдон, Ибн Синодек тиришқоқ, Улугбекдек зукко, Навоийдек бийрон, Ислон Каримовдек ватанпарвар, халқпарвар бўлишларини тилайман.

Нилуфар ДАВИДОВА
сўхбатлашди.

Салом «Тонг юлдузи». Дадамни хамқишлоқларимиз кўли гул уста, меҳрибон ота, оилапарвар инсон деб жуда ҳурмат қилишади.

Оиламизда фарзандлар кўпайгач, отам Султон Қурбонов онам билан маслахатлашиб, ўзимиз учун алоҳида уй сотиб олишга жазм қилдилар. Бунинг йўли хам осон топилди. Чунки дадам билан деярли бир йилдан бери таниш бўлган, ўзини ҳокимият одами деб таништирган Баҳром Ахмедов деган одам «менинг қўлимда ишласангиз, утган иш ҳақингиз ҳисобидан ўзимнинг уйимни сизга хатлаб бераман, деб ишонтирди. Дадам жуда хурсанд бўлиб ўз меҳнатларини аямадилар. Деярли саккиз ой мобайнида сахар кетиб кеч қайтишни одат қилиб олдилар. Шанба ва якшанба кунлари хам дам олишни билмай ишга чопадиган бўлдилар. Онам биз болаларни сақич, писта сотиш эвазига боқа бошладилар. Баъзи кунларда отам билан айтишиб хам қолардилар. Шунда дадам бир хоналик уйини бизга бериб қуйибди-ку, ха-

«ҲОКИМИЯТ ОДАМИ»

демай ўз номимизга ўтказиб беради, деб онамни ишонтирдилар. Мени ишга қабул қилдим, деяпти. Номимга меҳнат дафтарчаси хам очган эмиш, дердилар. Унда паспортингизни олиб келинг, кўраман. Аммо паспортдан дарак бўлмади. Доимий сени уй рўйхатимга киритиб қўйдим, деган Баҳром Ахмедов иккита катта машина таъмирлайдиган устахонаси битиш арафасида дадамни турли бахоналар билан ҳақоратлай бошлади. Дадам бе-

чора қишни-қиш, ёзни-ёз демай бетон куйди, тош ташиди, темир пайвандлади. Уйга хориб-чарчаб келиш билан бирга, -Паспортимни нега бермаяпти, -деб хавотирга хам туша бошлади. Аммо, -Паспортдан умидингни уз, мен сен билан ҳеч қанақа жиддий шартнома тузган эмасман. Ўзим Шаҳар ҳокимиятида ишлайман, ҳохласам оёғингни ерга теккизмай қамаб қўйишим мумкин деб, пўписа қила бошлади. Бир кун уйимизга участка нози-

ри ва бир бегона аёл билан келиб роса дўқ қилди. Бегона аёл мен катталарнинг одамиман, тезда уйни бўшат, - деди. Биз тўрт бола билан қайга борамиз? Саккиз ойлик меҳнат ҳақимни беринг деган дадамга ҳақорату- маломатлар ёғилди. Биз ҳозир Тошкент шаҳар Себзор маҳалласидаги 3-уй, 64-хонадонда ижарага яшаймиз.

Ҳурматли газетам «Тонг юлдузи». Сенга ота-онамнинг чеккан азобларини ёзиб мадал сўрамоқчиман. Дадам Юнусободдаги 19-мавзе, катта йўл бўйига қурган гаражнинг эгаси шунчалар қаҳриқаттиқми? Қолаверса, ростдан хам шаҳар ҳокимиятида Баҳром Ахмедов деган одам борми? Бировларнинг меҳнат кучидан фойдаланиб, ўзига шохона шароит яратадиган Баҳром Ахмедов ўзи ким? Менга ўша кишининг асл касб хунари ва мақсадини таништириб бер.

Салом билан,
Шоҳида ҚУРБОНОВА,
Собир Раҳимов туманидаги
28-мактабнинг
6-синф ўқувчиси.

Тахририятдан:

Шоҳидахон, Сенинг хатингни тахирисиз эълон қилаяпмиз. Билишимизча Тошкент шаҳар ҳокимиятида Баҳром Ахмедов деган одам ишлаган ҳақини хам қайтариши шарт. Биз бу мавзуга қайтамиз.

«Тўрт паҳлавон» ва чигиртка...

Ўтган йили 6-«А» синфида ўқир эдим. Синфимизда атиги тўртта ўғил бола, қолгани эса қизлар. Охири дарс чет тили эди. Синфимизнинг «тўрт паҳлавони» охири партага ўтириб олиб, қизларга хат ёза бошладик. Пайт пойлаб туриб хатни қизлар томон отдик. Яна ҳеч нарса бўлмагандай дарс тинглашда давом этдик. Хатни ўқиб қизларнинг сочлари «тикка» бўлди ва улар ҳам хат ёзиб биз томон иргитишди. Очиб ўқисак, синфимиз «паҳлавон»ларини ит ва эшшак деб ҳақоратлашибди. Қандай оғир ҳақорат, бунга чидаб бўладими? Шошмай туринг, сиз қизлар. Ҳали сизга кўрсатиб кўямиз, дея асосий мақсадга ўтиб кўя қолдик. Дарҳол Акбарнинг чўнтагидаги гугурт қутисидан чигирткани олиб, уни қоғозга ўрадик. Қизларнинг насибаси, дея уларга улоқтирдик. Қизлар талашиб-тортишиб хатни олиб очишди ва бирдан ҳаммаси чинқириб тўрт тарафга югуриб қолишди. Ана, кўринг хангомани. Бизлар эса кўзимиздан ёш чиққунча мириқиб кулдик. Кейинчалик эса қизларга хат ёзсак унга қизлар қарамай кўйишди. Тўғрироғи, улар кўрқиб қолишди.

Жавлон ЖАМОЛОВ,
7-синф ўқувчиси.

Азиз ўқувчилар! Тахририятимизга сизлардан турли мавзуда кўлаб мактублар келмоқда. Юнусобод туманидаги Ю. Мўминов номи мактаб ўқувчилари «Кувнок саҳифа» рукнига қизиқарли воқеаларни ёзиб бизга йўллашибди. Уларни эса сизнинг эътиборингизга ҳавола қилмоқдамиз.

КЎЗОЙНАГИМ ҚАНИ?...

География дарси эди. Ўқитувчимиз давоматни белгилагач, янги мавзунини бошлаб юбордилар. Кўзойнақларини эса бошларига кўтариб кўйдилар. Мавзунини тушунтириб бўлгач, уй вазифасини сўраб ўқувчиларни баҳоламоқчи бўлдилар. Бирдан стол устидан ниманидир қидира бошладилар. Биз ҳайрон бўлдик. Кейин биздан «Кўзойнагим қани?»- деб сўрадилар. Бирдан ҳаммамиз кулиб юбордик ва бараварига кўрққанимиздан жим бўлиб қолдик. Кўзойнақлари бошларида турганини айтдик. Устозимиз ҳам кулиб юбордилар. Сўнг, кўзойнақларини тақиб, бизни баҳолай кетдилар.

Омон НИФМАТОВ,
7-синф ўқувчиси.

Ахлат челақ бошингда?!...

Қиш кунлари эди. Ўша кунини чап ёним билан турганманми,

ҳеч ишим юришмади. Бу ҳам етмагандек математика фанидан «3»

баҳо олдим. Катта танаффусда жаҳлим чиқиб, аламинни кимдан олишни билмасдим. Шу пайт, аксига олгандек, ёнимга Нилуфар келиб тилимни қичитиб, жиғимга тегаверди. Жаҳлим чиққанидан қандай қилиб унинг бошига ахлат челақ кийдириб кўйганимни ҳам билмай қолибман. Жаҳл чиқса ақл кетади, деб бежиз айтишмаган экан. Ҳамма машмаша катта танаффусдан кейин бошланди. «Чаққон» қизлар бу хабарни синф раҳбаримизга етказиб, суюнчи олишга ҳам улгуришибди. Роса адабимни еганимни айтмай кўя қолай. Ҳатто, узр сўраш учун Нилуфарнинг уйига ҳам боришга тўғри келди. Бу воқеани эсласам, гоҳ кулгим, гоҳ йиғлагим келади...

Даврон МУҲАМЕДОВ,
7-синф ўқувчиси.

«САРИҚ МУШУК»

Синфимизда ўғил болалар ёмон кўрадиган 3. исмли қиз бор эди. Уни азбаройи ёмон кўрганимдан, унга «сарик мушук» деб лақаб қўйгандим. Менга кўшилиб бошқалар ҳам уни шу лақаб билан чақирардик.

Бир кун 3. нинг жаҳли чиқиб ҳаммамизни акасига чақиб берибди. Акаси келиб бизни ура бошлади. Ўртоқларим калтак еганлари учун йиғлашди. Мен йиғламаслик учун сўкиб қочдим. Кейинчалик қизларга, умуман ҳеч кимга лақаб қўймайдиган бўлдим.

Ғанихўжа ЁДГОРОВ,
7-синф ўқувчиси.

СУПУРГИ ТИШЛАГАН ИТ

Ёз кунларининг бирида эрталаб кўча супураётгандим. Бир пайт кўшнимизнинг эшиги очилиб, катта ити мен томон юриб кела бошлади. Мен баҳайбат итни кўриб, уйимиз тўғрисидаги бетонга чиқа бошладим. Шунда оёғим тойиб кетиб йиқилиб тушдим. Оёғим шилиниб, қон оқа бошлади. Оғриққа чидолмай йиғлай бошладим. Ит эса супургини тишлаб секингина олдимга ташлади. Мен кулиб юбордим, лекин нимага кулаётганимни ўзим ҳам билмасдим.

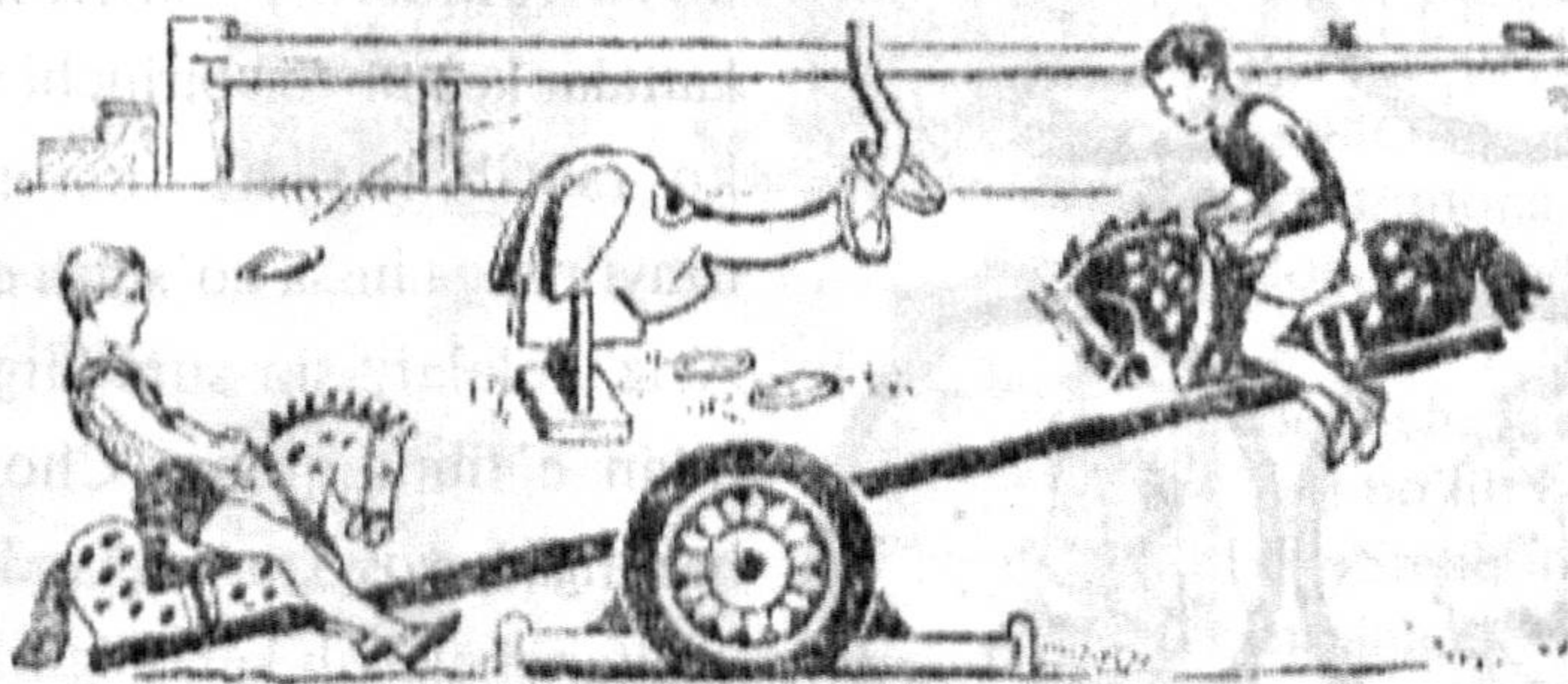
Наргиза МАВЛОНХЎЖАЕВА,
7-синф ўқувчиси.

БЕШИНЧИ МИСОЛ

Баҳор кунлари. Учинчи-тўртинчи соатимиз математика дарси эди. Устозимиз бизга вазифа бериб, биринчи бажарган беш ўқувчини баҳолайман, дедилар. Бешта мисол бердилар. Бошида мисол осондек туюлди. Тўртгасини тезда ишлаб, бешинчисига келганда ҳаммамиз бир-биримизга қарай бошладик. Синфда пашша учса сезиларди.

Синфдошимиз Муниса ҳаммадан олдин мисолларни ечиб, хурсанд бўлиб устозимиз томон шошилди. Кўзимиз Мунисада. Бирдан Муниса стулга қоқилиб, йиқилиб тушди. Шунда болалар Мунисани тургазиб кўйиш ўрнига, унинг устидан сакраб ўтиб дафтарни олишга интилдилар. Устозимиз барчамизни тинчлантириб, Мунисага қараб кулиб юбордилар. У эса дафтарини устозга тутганча йиғлаб юборди. Бечора, Муниса, мисол ишлаш сенга қимматга тушди-да...

Нодира ХОЖИМУРОВОВА,
7-синф ўқувчиси.

«АРВОҲ»МИ Ё ИТ?

Дардан сўнг яхмалак отишдан завқироқ ўйин бўлмаса керакми?! Дарсимиз тугагач, дўстларим билан тепаликка сирпанчиқ учишга чиқдик. Тепалик шундоққина мазорнинг ёнида эди. Ўйинга берилиб кетганимиздан, олдимизга баҳайбат ит келиб қолганини ҳам сезмай қолибман. Нафасимни ростлаб олиш мақсадида, скамейкага ўтирдим. Орқамдан «пиш-пиш» деган овоз эшитилди. Қарагани кўрқиб яна қоча бошладим. Ўзимча арвоҳ бўлса керак, деб ўйладим. Эшик олдида ҳаллослаб зўрға етиб бордим ва қоровулни кўриб йиғлаб юбордим. Орқамдан келатган ит ўзимнинг итим Найда экан.

Дониёр АБДУРАСУЛОВ,
7-СИНФ
ЎҚУВЧИСИ.

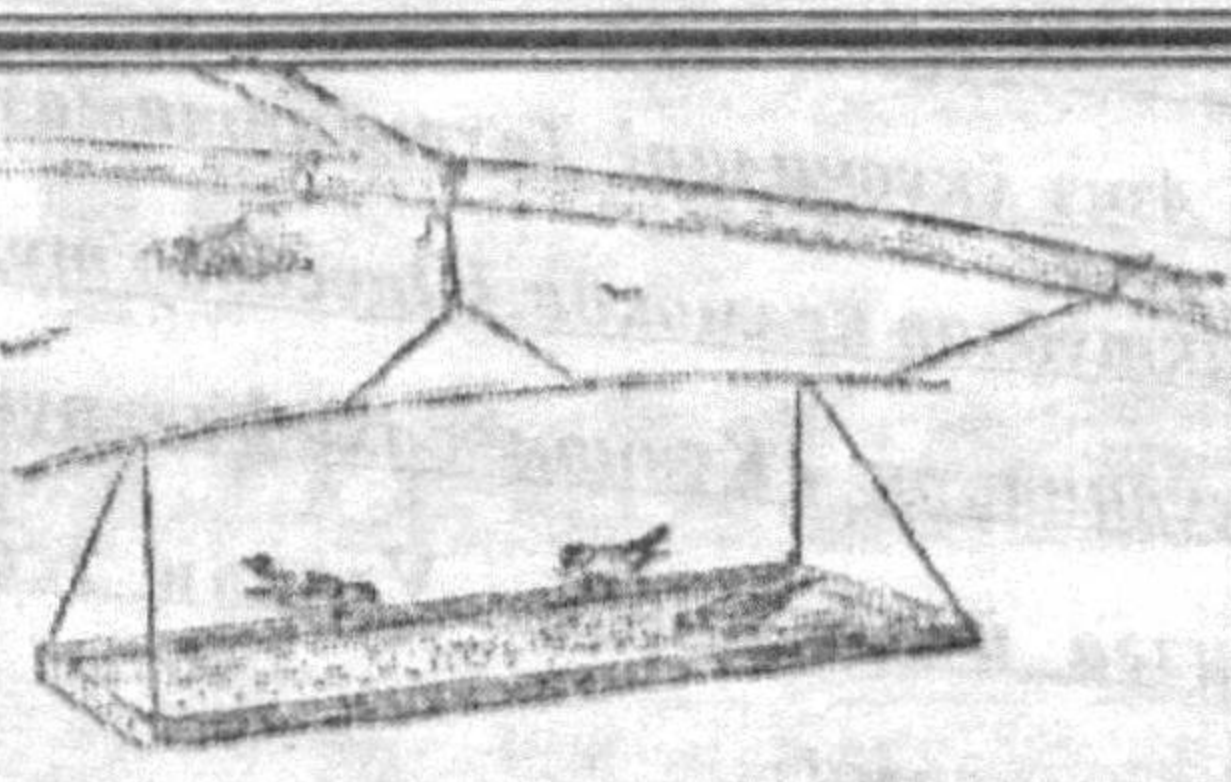
Мана, азиз ўқувчилар! Тенгдошларингиз ёзган қизиқарли воқеаларни ўқидингиз. Сизлар ҳам ўзингиз гувоҳ бўлган қизиқ воқеа-ҳодисаларни ёзиб, бизга йўлланг.

Саҳифани
ГУЛНОЗ
тайёрлади.

БИЗНИНГ САДОҚАТЛИ ҚУШЛАРИМИЗ

Суратдаги қушлар номини бизга ёзиб юборинг. Қиш ҳам охирида қолмоқда. Сиз қанотли дўстларимизни қаҳратон қаҳридан сақлашга қандай ҳисса қўшиндингиз? Шу ҳақида ҳикоя қилиб беринг.

MUSICHA

*Kukuladi tongda musicha,
Quyosh qizir,
Kunlar isir,
Keldi gulbahor!
Kukuladi tongda musicha,
«Kuldi gullar,
Bo'ldi dillar.
Gulday baxtiyor!»
Musichajon-sadoqatli qush,
Saodatli, sahovatli qush,
Qish-qirovli kunlarda ham u,
Uchib ketmas,
Ko'chib ketmas,
Musichajon sadoqatli qush!*

пуди 38-40 сўм сотилган ҳинд чойини Туркистон ҳудудига киритиш чоғида унинг ҳар бир пуди учун бухоролик ва пешоварлик савдогарлар 14 сўм 40 тийиндан бож тўлашга мажбур этилдилар. Шунга қарамай, XIX асрнинг 90-йиллари бошларида ҳам ҳинд чойи Бухоро бозорлари орқали бутун Марказий Осиёга тарқалиб, руслар Кяхта орқали Хитойдан келтираётган

Орадан 4 йил ўтгач, 1899 йилда Русия молия министрлиги чой навларига белгиланган божлардаги хилма-хиллик гўёки, рус чой фирмалари ишида “кўпгина англашилмовчиликларга” сабаб бўлмоқда, деган ваз билан кўк чойнинг барча турлари учун бир хил миқдорда - 12 сўмлик бож белгилади.

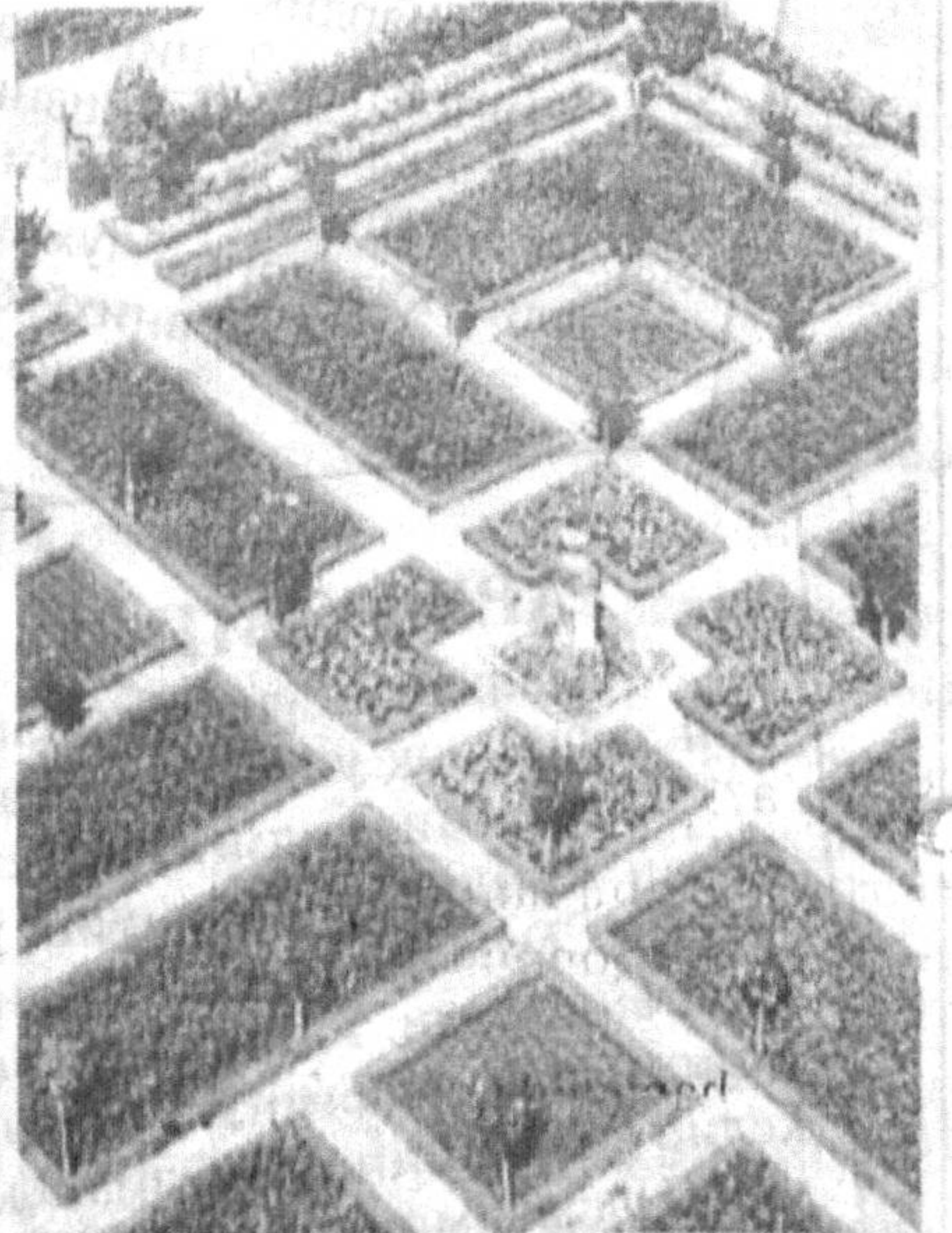
Бу нафақат бухоролик ва ҳиндистонлик савдогарларнинг, балки мамлакат аҳолисининг ҳам манфаатларига катта зарар етказди, чунки хонлик рус божхонаси доираси таркибига киритилгунгача келтирилган чет эл чойидан фақат 2.5 фоизлик закот олинар, натижада бозордаги энг юқори чой нархи шароитида ҳам хонлик божхонасининг оладиган бож миқдори ҳар бир пуд чой ҳисобига 1 сўмдан ошмас эди.

Натижада, Русиянинг Бухоро-Ҳиндистон савдо алоқаларига қарши олиб борган тазйиқлари ўз таъсирини кўрсатди. “Патта” ва “наузгур” чойларини Бухорога келтириш кескин камайти, чунки хонлик аҳолисининг паст сифатли бу чойларга нисбатан тўлов қобилияти деярли йўқолган эди.

1915 йилдан бошлаб, Ҳиндистондан келтириладиган ҳар бир пуд чой учун 18 сўмдан бож олиш бошлангач, ҳиндистонликлар Бухорога чой келтиришни тўхтатишга мажбур бўлдилар, зеро Бухорога бу даврга келиб том маънодаги ҳақиқий мустамлакага айланган бўлган эди.

Халқимизнинг ўтган аср тарихига оид юқорида қаламга олинган кичик бир тафсилот бугунги Ўзбекистоннинг ҳар бир фарзандини она-юрт мустақиллиги ҳақида, бу бахтни асраб-авайлаш ҳамда қўриқлай олиш лозимлиги тўғрисида яна бир бора мушоҳада этишга ундаши шубҳасиздир.

Д.ДАВРОН

ЮРТИМИЗДА ЧОЙ САВДОСИ

Тарихий манбалардан маълум бўлишича, ўтган XIX асрда Бухоро хонлигида аҳоли Хитой кўк чойини севиб истеъмол қилган. Мажор олими Херман Вамбери ўз хотираларида Қашғардан 40 бекат узоқликдаги Комул деган жойдан келган бир хитойлик чойфурушнинг Бухоро шаҳридаги дўконида қирқма, ахбор, оққуйруқ, қорачой, сепет чой, гулбўйи, лўнка каби 16 хил чой турини кўрганлигини, лўнка энг сифатли чой эканлигини қайд этади.

Хитой чойи Янцзи дарёси бўйидаги плантациялардан дарёнинг юқори оқими бўйлаб Ёркент, Қашқарга, у ердан эса Кўкчон орқали Бухорога келтирилган. Бироқ, 1862 йилда Шарқий Туркистон аҳолисининг Хитой мустамлакачилигига қарши бошланган кўзғолони юқоридаги чой плантацияларининг Бухоро ва Кўкчон хонликлари билан алоқасини узиб қўйган.

Ҳиндистонни истило этган инглизлар бу ҳолдан ўз вақтида фойдаланиб, ҳиндистонлик савдогарлар воситасида хитой чойини Ҳиндистон орқали Бухорога жўната бошлаганлар.

Ўрта Осиё аҳолиси учун юборилаётган чой Ҳинд дарёсидан Атокка, у ердан Пешоварга келтирилган, сўнг қопларга солиниб, туяларда Қобул орқали Бухорога келтирилган эди. Хитойнинг Юнань, Ан-хоу ва Цзянхео вилоятларида етиштирилган бу чойни 3 йиллик муддатта инглизлардан кредитга олган пешоварликлар уни бухоро-

лик савдогарларга кўтарасига сотишган. Натижада, 1864 йилдан кейин Бухоро бозорлари инглизлар жўнатган чой билан тўлиб кетган.

Фақат Бухоронинг ўзига ҳиндистонликлар ҳар йили 84 минг пуддан ошқ (600 туяда) чой келтиришган. Бу чой учун шаҳардаги “саройи Абдурашид”, “саройи Мирзагул”, “саройи Бадриддин” карвонсаройлари бош омборхона вазифасини ўтаган.

Чой савдосини рус савдогарлари қўлига олиб бериш мақсадида рус ҳукуматининг Туркистондаги бошлиғи Колпаковский 1881 йилда “Инглиз-ҳинд чойидан бож олиш ва Ўрта Осиё хонликлари чегараларидан мол киритилишини назорат қилиш тўғрисида”ги Қоидаларни имзолади. Натижада, Бухорода

чойга нисбатан арзон таннархи туфайли рақобатда устунлик қилмоқда эди.

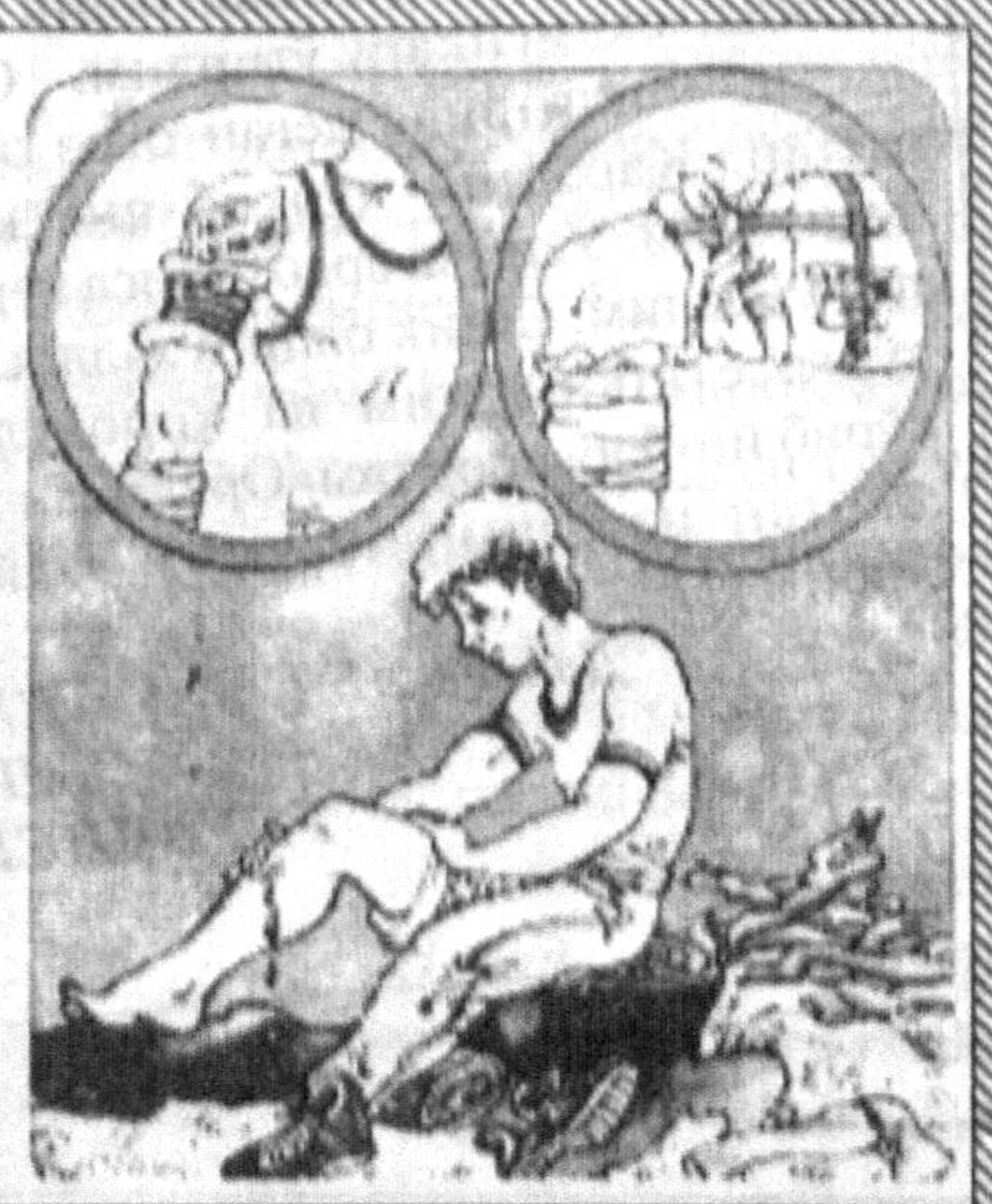
Бухоро бозорларида тоза навли чойнинг бир тойи (4 пуд ёки 64 кг.) - 44, наузгул - 22, патта - 14, энг паст сифатли кепак чой эса 11 тилло баҳосида сотилган (1 тилло Бухоронинг 20 кумуш тийинига тенг бўлган. Д.Д.).

Архив ҳужжатларидан маълум бўлишича, Бухоро хонлигида рус бож назорати ўрнатилгач, Бухорога келтирилаётган чойнинг биринчи навли лўнка ва халмури турларининг ҳар пуди учун 14 сўм 40 тийин, ўрта навли оққуйруқ чойининг пуди учун 10 сўм 20 тийин, қуйи навли патта ва наузгул чойларининг ҳар пуди учун эса 6 сўм миқдорда бож белгиланган.

Falokat oyoq ostida...

Ammo falokatning oldini olish o'zimizga bog'liq. Mushkul xollarda dovdiramalik, shifokor yoki kattalar kelguncha birinchi yordamni ko'rsatib turish- inson umrini uzaytirishga hissa qo'shish demakdir. Aziz bolalar, siz suratlariga diqqat bilan e'tibor qiling. Cho'kkanda, badanga bexos ozor tekkanda qanday vazifani bajarish kerakligini biling.

Mushukning ta'rifi

Bor ekan, yo'q ekan, qadim Eronda,
Sanasi noma'lum o'tgan zamonda,
Bir mushuk bor ekan, mo'ylovi uzun,
Egnida ajoyib targ'il bir po'stin.
Ko'ragi kerilgan, qorni osilgan,
Dumi yo'lbarsniki kabi osilgan.
Tashlar chapanicha gerdayib qadam,
Faxmu-farosatda bamisli odam.
Ko'zlari chirog'day yonib turadi,
Har o'tgan sharpani darrov ko'radi.
Sichqonlar ko'zida juda basavlat,
Tishlari qoziqday, og'zi bahaybat.
Hiylakor, aldoqchi, mug'ambir,
ayyor,
Doim chang solishga turadi tayyor,
Ko'ziga ko'rinsa birona sichqon,
O'zin tappa tashlab, tutadi chaqqon.

Sichqon ovi

Uyqudan turdi u bir kun kerilib,
Yuzini, qo'lini yuvdi erinib,
Qarasa qorni och, ishtaha karnay,
Dedi: -Sichqon ushlab, yamlamay

MUSHUK ILA SICHQON QISSASI

UBAYD ZOKONIY

Bechora sichqonni tushirdi paqqos.
Lablarini yalab, o'rnidan turdi,
Zo'r ish qilgan kabi kerilib yurdi.
MUSHUK SO'FI BOLADI
O'tirdi u masjid ichiga kirib,
Tazarrular qildi tasbeh o'girib,
«Ey xudoyim, -dedi- o'zingga shukur,
Kechir mendan o'tdi juda ko'p

do'stlik i pin bog'lash uchun,
Sovg'a eltib, mushuk og'zin yog'lash uchun,
Tez orada pishirildi har-xil ovqat,
Tayyor bo'ldi sarpolar ham qavat-qavat.
Patnislarga pista-bodom to'ldirildi,
Laganlarga cho'zma-chalpak ho'p terildi

Aziz bolalar! Siz sichqon va mushukning bir-birlariga dushman ekanligini yaxshi bilasiz. Turli xalqlar sichqon va mushuklar haqida rivoyat va ertaklar to'qiganlar. Bundan 600 yil muqaddam yashagan va qariyb 100 yil hayot kechirgan Ubayd Zokoni bobongiz «Mushuk va sichqon» dostonchasida o'z davrining «mushuk» va «sichqonlari» hayoti to'g'risida majoziy yo'sinda hikoya qilib berganlar. Marhamat, aziz bolajonlar, sichqon va mushuk haqidagi hikoyatni o'qib, mag'zini chaqing.

qusur,
Bechora sichqonni bekor o'ldirdim,
O'ylamay sho'rlikning umrin so'ldirdim.
Gunohimdan o'tgin, sendan tilayman.
Bunday vaxshiylikni endi qilmayman.»
Masjidning kunjida xuddi shu zamon,
O'ynoqlab yurardi kichik bir sichqon.
Mushukning bu gapin eshitib oldi,
Va darhol uyiga yugurib qoldi.
Dedi: « Men keltirdim sizga hushxabar,
Aytaman, suyunchi bersangiz agar,
Mushuk tavba qildi ko'zdan to'kib yosh,
Barcha gunohini o'zi etdi fosh.
Qilgan ishlaridan pushaymon edi,
Endi sichqonlarni emayman dedi.»
Bu so'zni eshitgan jamiki sichqon,
Inidan eshikka yugurdi chaqqon.
Hammasi bir-birin qilishdi tabrik,
Sevinib o'yinga tushdilar dik-dik.
Bir sichqon chekkada tambur chertadi
Biri childirmani urib yurtadi.
Biri patnis olib aytadi qo'shiq,
Biri muqom qilar o'rtada jo'shib.
Biri-chi, g'ijjakning sozin tuzadi,
Boshqasi dutorning ipin uzadi.
Bazm bo'ldi sichqonlarga bu kecha,
Ertasi ham o'ynadilar kechgacha.

Sichqonlarning mushukni ziyofat qilishlari

Shu zaylda sichqonlar o'nab-kulgach,
Imom bilan ellikboshi imo qilgach,
Bir-bir tarqab begonalar-yetti yotlar,
Faqat qoldi kengashgani «ulug' zotlar».
Xatib domla sovuq so'fi, g'ola polvon,
To'rt davboshi, ikki shilpiq, bir notavon,
Mushuklarni maqtay ketdi domla imom,
Tavsifini qilolmayman aslo tamom.
Dedi: - «Mushuk xizmatida bo'lmoq kerak
Yaxshilarning hurmatini qilmoq kerak.»
Kengashdilar

Sichqonlarning qiy-chuvidan ko'cha to'lib,
Jo'nadilar mushuk tomon qator bo'lib.
Biri borar tog'orada palov olib,
Yana biri barkashiga somsa solib,
Bir sichqonning chamberida quyuq qaymoq,
Sovuq so'fi lag'mon qilgan sersarimsoq.
Idishlarda murabboyu yog'liq nonlar,
Boshlarida savat bilan dasturxonlar,
O'ltirardi o'z uyida mushuk mudrab,
Kirib keldi bir to'p sichqon dir-dir titrab.
Botirlari salom berdi, jazm qilib,
Ba'zilar yer o'pishdi ta'zim qilib,
Dedilarki: - «Keldik sizni ko'rmoq uchun,
Eshonimiz ahvolini so'rmoq uchun.
Sovg'amiz bor sizga, qabul qiling hazrat,
Oz bo'lsa-da, ko'p o'rnida ko'ring hazrat.

Yaxshilikka yomonlik

Mushuk ko'rgach sichqonlarning g'ovg'asini,
Ixlos bilan keltirishgan sovg'asini,
Yig'lab dedi: - «Azizlarim, xush kelibsiz,
Menday miskin, bechorani shod qilibsiz.
Necha kundan beri ro'za tutar edim,
Rizqimni ber, ey xudo!»- deb kutar edim,
Sog'inganman, sizdan yaxshi ulfatim yo'q,
Siz keldingiz, endi mening kulfatim yo'q.»
Shirin so'zlar bilan aldab bu jonlarni,
O'z yoniga o'tirg'izdi sichqonlarni.
So'ng payt poylab, bir sapchidi mushuk polvon,
Changaliga tushib qoldi to'rtta sichqon.
Yana birin tomog'idan tishlab oldi,
Baxti borlar bu xujumdan chetda qoldi,
har tomonga dodu-faryod to'lib ketdi,
Bola-chaqa oyoq osti bo'lib ketdi.
Sichqonlar maslahati
So'ng omon

qolgan jonlar,
Yig'ilishdi sichqonlar,
O'lganlarni eslashib,
Chekishdi ox-fig'onlar.
Ulug'lar shu orada
Kengash qilib oldilar,
Mushukni jazolashning
Yo'lin izlab qoldilar.
Biri dedi: -Bu dardni,
Shoximizga yoraylik,
Biz ariza ko'tarib,
Saroyga boraylik!
Boshqalar:- Ma'qul, dedi,
Bu so'zing qabul, -dedi.
Yig'ilib yoshu-qari,
Qo'lda arizalari,
Chiyillashib jo'nashdi.

Shoxning saroyi sari,
Bittasining dumi yo'q,
Biri oqsoqlab qolgan,
Biri faryod chekadi,
-Mening bolam yo'qolgan.
Shu holda yetib bordi,
O'rdaga bu olomon,
Dunyoda hech bo'lmagan
Bunday katta to'polon.
Podsho chiqdi taxtiga,
Boshga kiyib tojini,
Arizaga qaramay, to'lattirdi bojini
So'ng sichqonlarga qarab,
Shox so'radi -Nima gap?
Shunda biri egilib,
Podshoga ta'zim qilib,
Aval ko'zin yoshladi,
So'ng arzini boshladi:
Dedi:-Shox xolimiz,
Yomon bo'ldi eshiting,
Mushukdan dod deb keldik,
Bizga bir yordam eting.
Yaxshilik qilib edik,
Undan qaytdi yomonlik,
Bizga aslo bermaydi,
Kecha-kunduz omonlik.
Mushuk tavba qildi, deb,
barchamiz quvongandik,
Ro'za tutgan ekan, deb,
Iftoriga borgandik.
Lekin badbaxt, nobakor,
Bizni rosa tovladi,
Uying kuygur, noinsof,
Beshimizni ovladi.
Zolim mushuk qo'lida,
Bechoralar yem bo'ldi.
Xotinlari tul qolib,
Bolalar yetim bo'ldi...
Buni eshitgan shoxning
G'azabi qaynab ketdi,
Mushukdan o'ch olishga,
Qattiq qasamyod etdi.

(Davomi bor)

СИРЛИ ҚОЯТОШ

Бу воқеани бизга яқинда синф раҳбаримиз айтиб бердилар. Улар ёзда Кумушкон тоғига дам олишга чиқишганда ғалати бир воқеани гувоҳи бўлишибди. Мана сиз ҳам эшитиб кўринг-а!

-Биз Кумушкон тоғига яқинлашарканмиз, у бизнинг кўзимизга яна ҳам ҳайбатлироқ бўлиб кўрина бошлади. Юриб-юриб, охири чарчадик ва бир текисликда дам оладиган бўлдик. Бизга тоғни яхши билладиган Тўлқин ака деган киши йўл бошида ҳамроҳ бўлгандилар. Улар бизга: -Бир-бирингизга етишиб юринг, мен қадам кўйган жойга қадам кўйинглар, -деб бизни авайлаб бордилар. Шундай қилиб, биз анча юқорига кўтарилиб қолгандик. Пастга қараган одамнинг боши айланарди. Атрофни кузатиб тўямасдим: кўм-кўк арчалар, пастда сойнинг шовуллаши эшитилиб турарди. Хуллас, бироз дам олгач, ўша текисликда нарсаларимизни қолдирдик ва ака-ука Шавкат-Шухратларни ўша ерда қолдириб, биз яна юқорига чиқа бошладик. Тўлқин ака уларга ҳеч қаерга кетиб қолмасликларини тайинладилар. Биз юқорига кўтарила бошладик. Тўлқин ака бизни катта бир шаршаранинг олдига олиб бордилар. Сувнинг тепаликдан пастга тушишини томоша қилиб тургандик, бирдан шаршара остидаги қоятошга кўзимиз тушди. Бу қоятошда қулочларини ёзиб турган аёл шакли бор эди. Тўлқин ака шу жойни энг муқаддас жой эканлигини, фарзандсиз аёллар ёки бахтсиз аёллар шу ерни зиёрат қилиб кетишларини айтиб бердилар. Биз ҳам у ерни сувидан ичдик, тилагимизни айтиб, сувга оқ тош ташладик, каттақон чинор дарахтига оқ матодан лентачалар боғлаб, изимизга қайтдик. Бояги текисликка тушиб келиб қарасак, ака-укалар жойида йўқ, нарсаларимиз жой-жойида турарди. Шу орада бўлишса керак, деб тамадди қилиш учун дастурхон тайёрлай бошладик. Биз овқатланиб ҳам бўлдик, лекин улардан дарак бўлмади. Кейин уларни қидиришга тушдик. Мен Тўлқин ака билан пастроққа, қолганлар эса чор-атрофни қидиришга кетишди. Кеч ҳам туша бошлади, лекин биз уларни топа олмадик. Бақириб-чақириб томоқларимиз оғриб кетди. Шунда Тўлқин ака:- Мен уларга айтудим, ҳеч қаёққа кетманг, деб, узоққа кетиб қолишган бўлса, адашиб қолишгандир, уларни кутмасдан иложимиз йўқ,-дедилар. Биз гулхан ёқиб, уларни кута бошладик. Қолган ҳамроҳларимизни пастга, қишлоққа жўнатиб юбордик. Атроф қоп-қоронғи бўлди. Биз ўзимиздан икки қадам нарини ҳам кўрмасдик. Бирдан узоқдан кимнингдир гапирётганини эшитиб қолдик, кейин фонарь кўтариб келаётган икки-уч киши кўринди. Улардан биттаси бизнинг ҳамроҳимиз, икки киши эса қишлоқ раисининг ўғиллари экан. Улар бизга ака-укаларни топишганини айтишди. Улар сув ичмоқчи бўлиб, сойга тушишган ва қайтиб келаётганларида урушиб қолишган. Кейин иккаласи икки томонга кетишиб, адашиб қолишган экан. Шухрат катта эмасми, қишлоқни тез топиб олган ва у ердаги одамларга укасини йўқотиб қўйганлигини айтган. Қишлоқдаги уч-тўрт киши Шавкатни қидиришган ва уни бир арчанинг тагидан топиб олишган.

Хуллас, биз қишлоққа тушиб келдик ва ухлаб дам олгач, эртасига уйга қайтиб келдик.

Гўзал МИРПОЛATOBA,
Паркент туманидаги
35-ўрта мактаб
ўқувчиси.

**УНИЛАРДА
БИР БУРИ**

«БҮРИЖАР» ТАРИХИ

Бизнинг уйимиздан сал нарироқда катта жарлик бор. Унинг номи -Бўрижар. Мен бобомлардан: - Бу ерларда бўри йўқ-ку, нега жаримизнинг номи Бўрижар? -деб сўраганимда, улар менга шундай дедилар:

-Бу ерларда бўри жуда ҳам кўп бўларди. Мен у вақтларда энди 24 га чиққан эдим. Бир куни шу уйда оға-инилар билан улфатчилик қиладиган бўлдик. Яхши ош қилиб, уларни кута бошладим. Ўртоқларим келди, биз улар билан гурунглашиб ўтирганимизда бирдан бўриларнинг увиллаши эшитилди. Шунда тенгдошим Қосим: - Убай, шу бўриларни бир ёқлик қилсак бўлмайдами? Уларнинг дастидан қишлоқдагиларнинг юраги доим ваҳимада. Кимнингдир сигирини, кимнингдир қўйини буғизлаб кетишяпти,-деди. Мен бўриларни йўқ қилиб бўлмаслигини, бунинг устига улар жуда кўплигини, жарда бўри тутқич бермаслигини айтдим. Лекин Қосим жуда ўжар йигит эди.

-Эртага милтиқ билан бўриларни ўзим пойлаб ётаман,-деди. Биз унинг гапига унчалик эътибор бермадик. Хуллас, эртаси куни у менга милтиғингни олиб чиқ, бирга ов қиламиз,-деди. Мен уни жиддий гапирётганини тушундим ва унга яхшиси эртага чиқ, йигитларни ҳам айтамиз,-дедим. Қосим бизникига милтиғини ташлаб кетди. У кетаётганда анча қоронғи тушиб қолганди. Унга бизникида қол, десам унамади. Унинг уйи ҳам бизникига ўхшаб жар ёқасида эди. У ўша куни жар ёқалаб уйига кетганди... Эртаси куни сахарлаб ойим мени ваҳима устида уйғотдилар. -Тур, болам, тур, жарнинг ёқасидан бир ўлик топилибди,-дедилар улар. Апилтапил кийиниб кўчага отилдим. Шу пайт аёл кишининг «Қосимжон»-деган ноласини эшитдим. Юрагим орқага тортиб кетди. Бўлиши мумкин эмас, Қосим мард йигит деган хаёл бошимда чарх урарди. Мен жар ёқасига етиб борганимда, мурдани устини ёпишаётган экан. Шу ҳолатда уларнинг қўлига ёпишдим. Не кўз билан кўрайки, бурдаланган мурда дўстим Қосимники экан. Шундан кейин қишлоқдаги йигитлар билан милтиқ олиб бўриларни кува бошладик. Бўрилар шериклари ўлган жойга яна қайтиб келишмайди. Шу-шу бу жарнинг номи Бўрижар бўлиб қолди. Мана, болам бу жар бизнинг қишлоқда ана шундай ном қолдирган.

Бувамнинг бу гапларидан кейин чарчи ҳозир жарда бўри бўлмаса ҳам юрагимга ваҳима оралаб қолди. Энди қоронғи тушгач, у ерларга бормайдиган бўлдим.

Саидолим ТУЛАГАНОВ,
Ангрен шаҳри.

**КҮПРИК
ТАГИДАГИ БАЗМ**

Бизнинг қишлоғимиз билан қўшни қишлоққа ўтадиган жойда катта сой жойлашган. Сойда ҳар баҳорда сел келаверганидан солиб қўйилган кўприкларни сув олиб кетади. Шунинг учун ўтган йили кўпригимизни каттароқ, бақуватроқ қилиб куриб беришди. Лекин барибир унинг номи Жинкўприк бўлиб қолаверди. Қўшни қишлоқда менинг энг яқин дугонам Насиба яшайди. Бир куни менга адабиёт дарслиги керак бўлиб қолди. Дарслик эса Насибада бор эди. Кеч тушиб қолганига қарамай, уларнинг уйига бормоқчи бўлдим. Ойимларнинг: -Укангни ҳам олиб бор, кеч тушиб қолди, ҳамроҳ бўлади,-деганларига қарамасдан кўчага чиқдим. Укам ҳам кетимдан чиққанди, урушиб уйга киритиб юбордим. Насибаларнинг уйига бориб, ундан китобни олдим-да, изимга қайтдим. Анча қоронғу тушиб қолган, атрофдан итларнинг вовуллаши эшитилиб турарди. Сойга яқинлашганим сайин унинг ваҳимали шовуллаши юрагимга гулгула соларди. Шунда укамни олмаганимга роса ачиндим. Кўприкдан ўтаётганимда кимдир мени исимни атаб чақирди. Мен орқамга қарадим. Чунки Насиба мени кузатиб қўйишга чиқибди, деб ўйладим-да. Лекин орқамда ҳеч ким кўринмади. Ён-веримда ҳам ҳеч ким йўқ эди. Қўрққаним учун шундай туюлгандир, деб ўйладим. Лекин яна бир-икки қадам ташлаганимдан сўнг овоз яна эшитилди. Яхшилаб қулоқ солдим. Бу овоз кўприкнинг тагидан келаётган эди. Салгина эгилганимни биламан, кимдир мени пастга тортгандай сойга шўнғиб кетдим. У ерда бир талай қизлар сочларини ёйиб, алақандай мусиқани хиргойи қилиб ўтиришарди. Мен ҳам уларнинг ёнига бордим. Бориб ўтирдим-у, қолганини эслолмайман.

Мени қайтмаганимдан ойижоним хавотир олиб, Насибаларнинг уйига борибдилар. Улар мени алақачон жўнаб кетганимни айтишгач, роса қидирибдилар. Насиба, унинг ойиси ҳам қидиришибди. Кўприкка етишгач, Насиба дарсликни кўриб қолибди. Кейин улар кўприкнинг тагидан мени беҳуш ҳолда топиб олишибди. Бошим ёрилган экан, докторга олиб боришибди. Мен хушимга келганимда ойижоним нима бўлганини сўрадилар. Мен уларга бўлган воқеани айтиб бердим. -Худо бир асрабди-я, болам, салгина кечикканимизда, сени йўқотиб қўяр эканман,-деб роса йиғладилар. Ўша-ўша мен бемаҳалда юрмайдиган бўлдим.

Мовлуда ҒАНИЕВА,
Жиззах вилояти,
Пахтакор тумани.

Сахифани
Озода ТУРСУНБОЕВА
тайёрлади.

BUYUK SIYMOLAR

MUNAVVAR QORI

Bugun do'stlar o'ziga bek, o'ziga xon o'zbekimiz,
O'z tili bor, o'z dini bor, chin musulmon o'zbekimiz.
Shayxontoxur dahasining maxallasi bor Darxon,
Bunda tug'ilgan munavvar qori Abdurashidxon.
Aqlin tanigan kunidan xalq baxtini o'ylagan,
Qayda bo'lsin el g'amini, to'g'ri so'zni so'ylagan.
«Barcha xo'rlik, kulfat bizga kelur savodsizlikdan»-
Deya ilmu ma'rifatni keng targ'ibot aylagan.
Ro'znomalar tashkil etgan birin-ketin qatma-qat,
«Taraqqiy» «Xurshid», «Sur'at»u ham «Osiyo», «Haqiqat».
Barchasida xalq erkini ham mustaqilligini o'ylab,
Chekkan ne-ne azoblarni istiqlolni u kuylab,
Hammasiga bergan bardosh mardonavor kurashib,
Ammo uni band etganlar Turkparast deb nomlashib.
Evoh, shuncha xizmat bekor aytilmagan tashakkur,
Ayb qo'yganlar: Xalq dushmani, millatchi ham yot unsur,
Qatag'onda ketgan ming-minglarning biri bo'lgan u,
Xalq bilmas to shu kungacha qayerlarda so'lgan u.
Xalq dushmani deb otilgan inson bugun oqlandi,
O'zbekiston tarixining bir varog'i poklandi,
O'z tarixin bilmasa xalq-kelajagi bo'lmaydi,
O'z tarixin tiklagan el -ikki dunyo o'lmaydi.

Jahongir SHERALIYEV,
Toshkent viloyati,
Qibray tumani.

MUHAMMAD RIZO
OGAHIY

xonligi tarixiga oid bebaho asarlar yaratgan muarrix olim va jamiyat hayotida muhim ahamiyatga ega bo'lgan davlat va jamoat arbobi hamdir.

Ogahiy she'riyat va badiiy tarjima sohasidagi ajoyib asarlari bilan bir qatorda O'rta Osiyo tarixiga doir katta mahorat bilan yozilgan "Firdavsul-iqbol" (Munis Xorazmiy boshlagan), "Riyozud-davla" ("Baxt-saodat bog'lari"), "Zubdatut-tavorix" ("Tarixlar qaymog'i"), "Jomeul-voqeoti sultoniy" ("Sulton voqealarining yig'indisi"), "Gulshani davlat", "Shohidi iqbol" kabi tarixiy asarlar muallifi hamdir.

Nigora Mirzamuhammedova tayyorladi.

ta'lim olish jarayonida shunga amin bo'ldimki, o'z soham bilan birga chet el tillarini ham o'zlashtirishim kerak ekan. Men sh'er yozishni mashq qilib turaman. Ilk she'rlarimni 1995 yil Farg'ona viloyatining Buvayda tumanidagi 2-liseyda o'qib yurgan kezarimda yozganman. Bundan ikki-uch yil avval yozgan she'rlarim oddiy, ko'pgina shoirlar qo'llagan qofiyalardan foydalanganman.

Bularni mashq hisoblab, 1998 yildan boshlab asosiy she'rlarimni yoza boshladim. Afsuski, men endigina o'z sozim bilan o'z so'zimni ayta boshlagan lahzalarimda she'riyat sirlarini o'rgatgan ustozim boqiy dunyoga rixlat

qildilar.

Aziz ukalarim, inson borki, unda albatta qobiliyat bo'ladi. Sizlarga tilagim, shu iqtidoringizni rivojlantirishga harakat qiling, o'z ustingizda ko'proq ishlang!

Javlon ABDULLAYEV.

Assalomu alaykum, mening jonajon ukalarim. Sizlarga murojaat etar ekanman, beixtiyor xayolimdan bir-ikki yil avvalgi o'qish davrim o'tadi. Gohi quvnoq, goxi g'amgin kechgan o'sha lahzalarni havas bilan yodga olaman. Biz bir-

birimiz bilan bahslashib, izlanib, intilib o'qir edik. Mana, natijada bilimimiz ortdi, tajribamiz ham ortdi. Test markazi tomonidan taqdim etilgan sinov savollarini yechishga harakat qildik. Shuning uchun ham Toshkent Davlat Universitetiga yuqori ball bilan qabul qilindim. Bu yerda

*Men Javlonman, otim
qamchilab,
Qaytmasdan oldinga
chopaman faqat.
Ollohdan ishimga
rivojlar tilab,
Haq so'zni yozaman,
qilmayman shafqat...*

USTOZNI ESLAB

*Alar kim, bog'rog'ni ko'zlashar doim,
Men esa sahroni ko'zlab yig'layman.
O'zin kimligidan so'zlashar doim,
O'zligin maysaga so'zlab yig'layman.
Alar yuksaladi, qancha o'zsa kam,
Suyamas uningdek meni bir odam,
Kimning soyasiga yashiray soyam?
Giyohsiz gullarga bo'zlab yig'layman.
Muqum turib bo'lmas, ko'chaman
endi,
Armonning etagin quchaman endi,
Shamolda hazondek uchaman endi,
Tutgan da:axtimni eslab yig'layman.
Suvni kechib, chanqab-javdirab qarab,
Oftobda badanim sovuqdan titrab,
Hayotning sirlarin bilmasdan yo rab,
O'rgatuvchi ustozim izlab yig'layman.*

KECHIKKAN BAHOR

*Bu yil bahor kechikdi biroz,
Asr bo'yi kutdim men uni.
Qilolmadim oftobni og'oz,
Quyosh ko'rmay o'tdi har kunim.
Yeti kecha uxladim mudroq,
Har tunda o'n qovun pishig'i.
Ko'rinsam ham men elga uyg'oq,
Ne ham qilgum, yo'q quyosh tig'i.
Qish tugasa quvondim chunon,
Yolg'on ekan dono o'g'itlar,
Hayqirdimu erkim deb shodon,
Qor tagida qoldi orzular.*

*Bo'lib qoldi mustahkam tagi,
Kimlargadir ul hayot yoqib,
Keldi bizga bahor daragi,
Daryolarda qizil suv oqib.
Bu yil qolding bahorim kechroq,
Ushuk urgan bog'larni kezdim,
Men jahonga jar soldim, biroq,
Faqat hovur chiqqanin sezdim.
Yeti kecha uxladim mudroq
Har tunda o'n qovun pishig'i,
Tong ham otdi, oftob ham porloq,
Bag'rim teshib o'tmoqda tig'i.*

VATANIMNI SEVAMAN

*Moziydan kelar ziyo,
Nur taratgan Osiyo.
Qilolsaydim jon oro,
Shu vatanni sevaman.
Muzdan tozalab tog'in,
Ko'kartiraman bog'in,
O'paman boy tuprog'in,
Vatanimni sevaman.
Tartximizni tinglab,
Bildim alloma minglab,
O'zligimizni anglab,
Vatanimni sevaman,
Bo'lgan emas, xor, olchoq,
Kelajagidir porloq,
Sitorada yo'q biroq,
Vatanimni sevaman.*

«Tong yulduzi»ni kuzating

Men Navoiy nomli Nafis san'at liseyida o'qib yurganimda ilk bor she'riy mashqlarimni dastlab, to'plam chiqarmoqchi bo'ldim. Ikki yil «Bolalar she'riyati» tanlovidan e'tiborli o'rinni ololmadim. Bir kuni «Tong yulduzi» gazetasini varaqlab o'tirsam, unda talaygina o'quvchi bolalarning she'rlari bosilgan tkan. To'g'risini aytсам, mening mashqlarim ham shu darajada, balki yaxshilari ham bordek tuyuldi. Ertasiga «Tong yulduzi»ga she'rlarimni ko'tarib bordim. U yerda meni Umida opa yaxshi qarshiladilar. Ular she'rlarimni ko'zdan kechirib, gazeta - siz o'smirlaru bolalarniki-da. Tez-tez kelib tur, dedilar. Oradan ikki hafta o'tib, kichkina suratim bilan gazetada she'rlarim bosilib chiqdi. Keyin «Sizlardan ishorat» degan she'rim telétanlovda "Koka kola" firmasining boshi sovrinini oldi. Xullas, bu gazetada uch-to'rt marta she'rlarim bosilgach, Matbuot Qo'mitasi xomiyligida Mustaqillikning 7 yilligiga bag'ishlab «Taajjub» deb nomlangan ilk kitobcham chiqdi. Mana, endi liseyni bitirib, Toshkent Islom Universitetining talabasi bo'ldim. Prezidentimiz ilm dargoximizga tashrif buyurib, bizni a'lo o'qishga, ezgu ishlarga da'vat etib ketdilar.

Mening ham dilimda bir yaxshi niyat kechdi. «Tong yulduzi»da ma'naviyat ziyosini taratayotgan ayollarga hamdusanolar aytgim keldi. Zero mening ijodim bulog'i ko'zini ochgach, baholi qudrat jamoatchilikka tanitgan «Tong yulduzi» tahririyat ayollari timsolida namoyon bo'ldi.

Ehtimol men she'riyatda Islomiy ilmlar ko'chasiga burilarman, oldindan bir narsa deyish qiyin. Insonni hayot shakllantadi. «Tong yulduzi» ma'naviy ziyong'ila abadiy qalbim munavvar bo'lib qolganligini bilsang edi.

Kamdan-kam o'spinga nasib qiladigan baxt 17 yoshimda she'riy kitobimni chiqarishimda tajriba poydevori bo'lganing uchun rahmat!

Yoshlar, ijodkor ukalarim, «Tong yulduzi»ni har doim kuzatib turinglar. Sizga maslahatim shu.

БАХТ

Мангу кулиб боқмагай омад,
Мангу яшаб қолмассан ахир.
Бу дунёда қўймагин фақат,
Сийму зарга ўзгача меҳр.

Ночор дема далада хориб,
Кетмон олиб ер чопганларни.
Ҳалолликни қонига қориб,
Бурда нонни пок топганларни.

Сен устидан кулган бу қўллар,
Ҳалолликка, покликка интиқ.
Сен билмаган юрак, кўнгиллар,
Гўзаликка, софликка интиқ.

Бечора деб кулма устидан,
Дехқон еган бурда нон ҳалол.
Улар бунёд поклик юртдан,
Юрак оппоқ, хур виждон ҳалол.

Ортга қайтмас, бепарво ўтар,
Сочларингни сийпалайди вақт.
Кенг далада бекиниб ётар,
Сен қувгану етолмаган бахт.

МУВАШШАНЛАР

Manglaying yorug'u qanoatli bo'l,
Umidu orzuli saodatli bo'l.
Hayot murakkabdir, tolma, kurash, shahd,
Ayol o'jizamas, ayollik ham baxt.
Bolalar kelajak, umr davomi,
Bolalar sevinchu, ko'ngil oromi.
Ayollik baxtini xis et har kunda,
Toleing yulduzi bo'lsin farxunda.

Fusunkor ko'zlarda chaqnasin sevinch,
Etdik istiqlog'ga osoyishta, tinch.
Ruhimizda endi hurlik hukmron,

Ассалому алайкум хурматли «Тонг юлдузи» ижодкорлари! Аввало ҳаммаларингизни янги 2000-йил билан табриклайман.

Доимо қувнаб юринглар. Мен Навоий туманидаги 9-ўрта мактабнинг 8-синфда ўқийман ва адабиёт фанига жуда қизиқаман. Ўзим ҳам шеърлар машқ қилиб юраман.

Адабиёт ўқитувчим Шойиқулова Рўзигул опам шеърларимни ўқиб хурсанд бўлдилар ва мени етаклаб «Навоий овози» газетасига олиб бордилар. Илтимос, менинг ҳам шеърларим ўз газетамиз «Тонг юлдузи» саҳифаларида чиқишига ёрдам берсангиз.

ТОПИШМОҚ-МЕТОГРАММАЛАР

У келиши биланоқ,
Ортади баргнинг гами,
Гар солмасанг овқатга
Асло бўлмайди таъми.

Тун бўлганда доимо,
Йўлингизни ёритгай.
Иссиқ пайти ичсангиз,
Чанқоғингиз аритгай.

Қизлар учун зўр совға,
Ўзи боғнинг қизидир.
Асло ёнмас гуриллаб,
У оловнинг изидир.

Ўзи жуда меҳрибон,
Ранги кузни эслатар.
У сўнса зулмат жаҳон,
Қани, буни ким топар?

**Зулфия БОБОЕВА,
Навоий вилояти,
9-ўрта мактабнинг
8-синф ўқувчиси.**

Umid orzuyimiz erur bir jahon.
Zamona zayli bu bo'lg'in fidokor,
Axir Feruzaga Olloh madadkor.

Nozildir chindan ham g'uncha dudog'i,
Ari nishidan dog' gulning yaprog'i.
Rizqi-ro'z berguvchi Ollohga shukr,
Go'zallik baxsh etib berdi tafakkur.
Inson har bir kuning erur g'animat,
Zoriqib o'tgay yo shodu beminnat.
Aslo g'aflat aro kechirma umr,
Mangulik qoshida umring zarra nur.

Oshirib gohida maqtashar sizni,
Zaminu samoda yorqin yulduzni.
O, sizga atayin aylashar qiyos,
Dalil ham topishar so'zlariga mos.
Axir siz ozodlik nomiga qiyos...

Go'zallikni sevar azaldan inson,
Umringiz kechsini shod, go'zal har on.
Latofatli bo'ling, g'amdan yiroqda,
Yo'lingiz yoritsin iymon chiroqday.
Umringiz xazonni bilmasin kulsin,
Zebu-ziyat erur - odob yor bo'lsin.
Go'zallik rasmidir, bilingiz hayo,
Abadiy baxt bersin Gulyuzga Xudo.

Umida, Muxabbat, Feruza, Nargiz,
Gulyuzu Ozoda toliqmang hargiz.
Har biringiz go'zal misoli pari,
Sizlardan umidvor ko'plab mushtariy.
«Tong yulduzi» kabi charaqlab turing,
Buyuk g'oyalarga siz o'zni uring.
Har bir xonadonga bemakru riyo,
Gazetangiz kirar taratib ziyo.
Bolalar baxtiga ham bo'lib omon,
Eting ma'naviyat nurin charog'on.
Jahondor BO'RIYEV.

Ўзбекистон болалари
ва ўсмирларининг
газетаси

Муассислар:
ЎЗБЕКИСТОН
РЕСПУБЛИКАСИ
ДАВЛАТ МАТБУОТ
ҚЎМИТАСИ
ЎЗБЕКИСТОН
РЕСПУБЛИКАСИ
ХАЛҚ ТАЪЛИМИ
ВАЗИРЛИГИ,
«СОҒЛОМ АВЛОД
УЧУН»
ХАЛҚАРО ХАЙРИЯ
ЖАМФАРМАСИ

БОШ МУҲАРРИР:
Умида АБДУАЗИМОВА

ТАҲРИР ХАЙЪАТИ:

Шухрат АҲМЕДОВ,
Йўлдош САИДЖОНОВ,
Гулнора ЙЎЛДОШЕВА,
Хотам АБДУРАИМОВ,
Мукаррама МУРОДОВА,
Суннатилла ҚЎЗИЕВ,
Эргашвой САРИҚОВ.

Ижарадаги Тошкент
Матбаа комбинатида
офсет усулида 39092
нускада босилди. Ҳажми
2 босма табоқ.
Буюртма - К-7622
Газетани PENTIUM-II
mтх компютерида
Абдуҳамид
АБДУҒАФФОРОВ
саҳифалади.

Рўйхатдан ўтиш
тартиби № 000137
Манзилимиз
700129,
Тошкент шаҳар,
Навоий кўчаси 30-уй.

Тел: 144-62-34

«TONG YULDUZI»GAZETASIGA

«Tong yulduzi»m
Ong yulduzim,
O'qishda ishda
Bong yulduzim.
Varaqlayman
Yuzlaringni,
Mag'zin chaqib
So'zlaringni.
Bolaligim-
Har lahzasi.
Sahifangda quvnoq sasi.
Ziyo bog'im,
Oppoq nursan,
Hayotimga-
Ko'zgudirsan.
Vali AHMADJON.

